

Nr 856

Av fru **Eriksson** i Stockholm **m. fl.**, om viss översyn av medborgarskapslagstiftningen.

(Lika lydande med motion nr 743 i Första kammaren)

Vid 1967 och 1968 års riksdagar framfördes motioner i första och andra kammaren om krav på översyn av medborgarlagstiftningen i fråga om i Sverige bosatta barns medborgarskap, barn vars ena förälder är utländsk medborgare. Motionen avstyrktes av första lagutskottet men bifölls av andra kammaren med röstsiffrorna 119—65 1967 och med siffrorna 105—93 1968. Första kammaren avslög båda gångerna motionen.

Enligt lagen om svenskt medborgarskap den 2 juni 1950 förvärvas svenskt medborgarskap vid födseln av

1. barn i äktenskap, vars fader är svensk medborgare;
2. här i riket fött barn i äktenskap, av vars föräldrar endast modern är svensk medborgare, om fadern ej har medborgarskap i någon stat eller om barnet icke vid födseln förvärvat faderns medborgarskap;
3. barn utom äktenskap, vars moder är svensk medborgare.

Ingår svensk man äktenskap med utländsk kvinna, blir före äktenskapet fött barn till makarna svensk medborgare, om det är gift och ej fyllt aderton år.

Redan då denna lag genomfördes diskuterade föredragande departementschefen de komplikationer som denna lag skulle kunna innebära för barn till föräldrar av vilka bara den ene var svensk medborgare. Statsrådet anförde därvid att dessa barn i allmänhet skulle komma att bli svenska medborgare innan de uppnått vuxen ålder. Det skulle ske i samband med att de utländska föräldrarna genom naturalisation blev svenska medborgare. Men stundom kan det, framhöll statsrådet, vara motiverat att barnet självständigt naturaliseras. Detta gäller främst då föräldrarnas äktenskap upplösts och modern fått vårdnaden om barnet. Om barnet skulle stå under föräldrarnas gemensamma vårdnad, skulle omständigheten att fadern inte vill eller inte kan bli svensk medborgare inte utesluta att barnet naturaliserades på ansökan av föräldrarna.

Vid första lagutskottets behandling av motion I: 556 och II: 437 uttalades att de möjligheter till naturalisering som departementschefen 1950 angav i praktiken utnyttjas på ett smidigt sätt. Men något material som gav stöd för detta uttalande förelåg inte.

Som påpekades i motionen och under riksdagsbehandlingen 1967 tyder mycket

på att lagens bestämmelser om medborgarskap tillämpas strikt. Barn vars fader är utländsk medborgare och vars moder är svensk förblir under hela sin uppväxttid utländsk medborgare, såvida fadern inte naturaliseras. Och barn med utländsk moder och svensk fader, vilka inte ingått äktenskap, kommer också att vara utländsk medborgare så länge modern har utländskt medborgarskap.

Detta var inget stort problem när den nya lagen antogs. Men med den utveckling som skett under senare år, då allt flera utländska medborgare invandrat till Sverige, har också följt allt flera äktenskap mellan utlänningar och svenskar och därmed också allt flera barn födda i Sverige, vilka ändå inte är svenska medborgare. Detta har lett till stora komplikationer, både av praktisk, social och psykologisk natur.

En av anledningarna till att riksdagen tvekat införa en bestämmelse som automatiskt ger sådana barn svenskt medborgarskap är de komplikationer som ett dubbelt medborgarskap skulle kunna innebära. Vi är emellertid övertygade om att detta problem överskattats. Det måste under alla omständigheter vägas mot det enligt vår mening vida större problem som den nuvarande lagstiftningen medför för alla dessa barn som växer upp som svenska medborgare men formellt inte är det.

En annan motivering till att man tvekat ändra på bestämmelserna är att man anser att barnet självt så småningom skall få välja medborgarskap. Men den valfriheten kan under inga omständigheter tillämpas innan barnet fyllt 18 år. Och eftersom vi anser att denna valfrihet bör finnas vill vi föra fram tanken på att dubbelt medborgarskap borde kunna accepteras upp till exempelvis artonårsåldern, då barnet självt kan välja medborgarskap.

Ett barn, fött i Sverige i äktenskap mellan svensk mor och utländsk far, ärver normalt faderns medborgarskap. Men barnet växer upp i Sverige, går i skola här, talar kanske inte alls faderns modersmål och har inte heller i övrigt några kontakter med faderns hemland. Barnet kanske inte ens får reda på sitt främmande medborgarskap förrän den dag det blir aktuellt att anhålla om pass för utlandsresa. Det har plötsligt blivit medlem i en minoritetsgrupp med den känsla av främlingskap som det kan skapa.

Våra rigoröst tillämpade bestämmelser har även medfört att barn under en tid helt saknat medborgarskap, trots att fadern varit medborgare i annat land och modern varit svensk medborgare. Anledningen härtill har varit oklara anvisningar om medborgarskapslagens tillämpning. I några länder är medborgarskapslagstiftningen så utformad att barn som föds utomlands av föräldrar, av vilka endast den ena är medborgare i landet, förvärvar medborgarskap där, om barnet varken får medborgarskap i födelselandet eller det land i vilket den andra av föräldrarna är medborgare. Då den svenska lagen förutsätter att barn fött i äktenskap förvärvar faderns medborgarskap, såvida han inte är statslös, inskrives barnet som medborgare i det land till vilket fadern hör. Men eftersom detta land ger föräldrarna rätt att välja medborgarskap och dessa inte begärt att barnet skall få faderns medborgarskap, kommer barnet felaktigt att angivas som utländsk medborgare, utan rätt att t. ex. få pass från detta land.

Den sociala aspekten, som socialstyrelsen underströk i sitt remissyttrande, är endast en del av hela problemet. Men det är en viktig del som vi anser borde vara en bidragande orsak till att en översyn av medborgarskapslagstiftningen borde ske.

Rikspolisstyrelsen, som ofta har att ta ställning till de komplikationer som uppstår till följd av den svenska lagstiftningen på detta område, anförde i sitt remissyttrande bl. a.:

På de flesta områden har utvecklingen i Sverige under den avsevärda tid som förflutit sedan lagens tillkomst alltmer gått mot likställighet mellan könen. Mot bakgrunden härav synes denna princip om möjligt även böra genomföras i fråga om förvärv av svenskt medborgarskap av här i riket fött barn i äktenskap mellan svensk och utländsk förälder, vare sig modern eller fadern är svensk medborgare. Därigenom skulle svensk moder i äktenskap med utländsk fader för sig och barnet tillförsäkras samma rättsskydd som tillkommer andra svenska mödrar. Enligt styrelsens mening torde fördelarna härav böra vägas mot nackdelarna av dubbelt medborgarskap för barnet.

Under återopande av det anförda föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en översyn av gällande bestämmelser i vad avser medborgarskap för här i riket bosatta barn, där endast den ena av föräldrarna är svensk medborgare.

Stockholm den 28 januari 1969

Nancy Eriksson (s)
i Stockholm

Gunbjörg Thunvall (s)

John Eriksson (cp)
i Bäckmora

Gusti Gustavsson (s)
i Ängelholm

Iris Ekroth (s)

Georg Åberg (fp)

Gördis Hörnlund (s)

Karin Wetterström (m)
